

ಶಾಚಕ್ಕೆ ಆಗಹತ್ತಿದೆ. ಔಷಧಿಕೊಡಿದರೆಂದು ಹೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ” ಎಂದು ಚಾಣಾಕ್ಷ. ತನದಿಂದ ಮಾತು ತಿರುವಿದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕರು.

ಜೇಲ ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರಿಗೆ ಸಾದರಕ್ಕೆಯ ಪ್ರಸಾದ!

ಕಿಲೈ ಸಬ್ ಜೇಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಐದಾರು ನೂರು ರಾಜ್‌ಕೀಯ ಕೈದಿಗಳಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ. ದುರ್ಗಂಧಮಯ ವಾತಾವರಣ. ಸರಿಯಾದ ಊಟವಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದರೆ ತಗಣೆ, ಚಿಕ್ಕಾಡು ಗುಂಗಾಡುಗಳ ವಿಪರೀತ ಕಾಟ. ಮೈಕೆರೆದು ಕೆರೆದು ಮೈತುಂಬ ಗಾದೆಗಳು. ಇದನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಜನರು ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚೆಕ್ಕೋಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಬೋರಗಾವಿಯ ಡಾಕ್ಟರ ಟೋಳ ಎಂಬವರು ಇದೇ ಕಿಲೈ ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ಡೆಟೆನ್ನು ಅಂತ ಇದ್ದರು. ದಮ್ಮಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಡಕ ಅಶಕ್ತ ಗೃಹಸ್ಥರಿವರಾಗಿದ್ದರು. ದೇಶಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾಗಿ ಕೂಡಲೆ ಅಹಿಂಸೆ ಹಿಂಸೆಯ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು ಅವರ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿತ್ತು. ಜನಸೇವೆಯೆಂದರೆ ಜನಾರ್ದನನ ಸೇವೆಯೆಂದು ನಂಬಿದ ಇವರು ಬಹಳೇ ಸಿಟ್ಟಿನ ಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿದ್ದರು. ತಾಳ್ಮೆ ಸಹನಶೀಲತೆ ಕಡಿಮೆ. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಬಿನ್ನ ವಿಸಿದರೂ ಜೇಲಿನಲ್ಲಿಯ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ದುರ್ಗಂಧ ಕಡಿಮೆಯಾಗದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಇವರು ಉಗ್ರರೂಪ ತಾಳಿದರು. ಸೋಮವಾರ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಜೇಲ ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರಾದ ಲಾಕಸ್ಪನ್ ಸಾಹೇಬನು ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ನಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಕೈದಿಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ೪-೫ ಪೋಲೀಸರು ದಂಡಾ ಹಿಡಿದು ಸಜ್ಜಾಗಿಯೇ ಅವರ ಗೂಡೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರು ಡಾಕ್ಟರ ಟೋಳರ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಜೇಲಿನ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಡಾಕ್ಟರ ಟೋಳರು ತಕರಾರು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಸಾಹೇಬರು ಉದ್ವಿಗ್ನತನದಿಂದ ವಿನೋ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಡಾ. ಟೋಳರಿಗೆ ಅದು ಸಹನವಾಗದೆ ತತ್ಕ್ಷಣ ಕಾಲಲ್ಲಿಯ ಚಪ್ಪಲಿ ತೆಗೆದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಫಟ್ ಫಟ್ ಎಂದು ಎರಡು ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಾಹೇಬರ ಕಿನ್ನಿಗೆ ಹೊಡೆದೇ ಬಿಟ್ಟರು ! ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗಡಿಬಿಡಿ ಎದ್ದಿತು. ಭಯಸೂಚಕ ಗಂಟೆ ಪೋಲೀಸರ ಸೀಟಿ ಬಾರಿಸಹತ್ತಿದವು. ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಪೋಲೀಸರು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಡಾ. ಟೋಳರನ್ನು ಮುತ್ತಿ ದಂಡದಿಂದ ಹೊಡೆಯ ಹತ್ತಿದರು. ದನಗಳೂ ಈ ಪೆಟ್ಟು ತಾಳದಂತಿತ್ತು. ಕೈಯೊಳಗಿನ ದಂಡಾ ಮುರಿಯುವವರೆಗೆ ಈ ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಡಾ. ಟೋಳರನ್ನು ಬಡೆದರು. ತಲೆ ಒಡೆಯಿತು. ಮೈಯೆಲ್ಲ ರಕ್ತ ಬೀಜಾಳವಾಯಿತು. ಆದರೇನು ಪ್ರತಿಪೆಟ್ಟಿಗೂ

‘ಭಾರತ ಮಾತಾಕೀ ಜೈ’ ಎಂದು ಜೈಕಾರ ಹಾಕುತ್ತ ಡಾಕ್ಟರರು ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಪೋಲೀಸರು ಬಡೆದು ಬಡೆದು ಸಾಕಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ಡಾ. ಟೋಳ ಅವರ ವೀರಶ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿ ಜೇಲಿಗೆ ಜೇಲೇ ಬೆರಗಾಯಿತು!

ಧ್ವಜದ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ರಕ್ತದಾನ !

೨೬ ನೇ ಜಾನೇವರಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಕಿಲೆ ಕಾಂಪ ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವಜವಂದನೆಯ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಯಿತು. ಬಿಳಿ ಹಸಿರು ಮತ್ತು ಕೇಶರಿ ಬಣ್ಣದ ಚರಖಾಂಕಿತ ತ್ರಿವರ್ಣ ಧ್ವಜವೇ ಆಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಧ್ವಜವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಎಲ್ಲರೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಧ್ವಜ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಧ್ವಜಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರ ದೊರಕಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಸಿರು ಬಣ್ಣಕ್ಕಾಗಿ ಗಿಡದ ತೊಪ್ಪಲ ಅರೆದು ರಸ ತೆಗೆದು ಧ್ವಜದ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಗೆ ಹಚ್ಚಲಾಯಿತು. ಕೆಂಪು ಅಥವಾ ಕೇಶರಿ ಬಣ್ಣ ತರುವದಿಲ್ಲದ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದರು. ಡಾಕ್ಟರ ಟೋಳರವರು ಮುಂದೆ ಬಂದವರೇ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತ ಒಂದು ಚಾಕುವಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಎಡಗೈ ರಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ರಕ್ತ ಸುರಿಸಹತ್ತಿದರು! ಜನ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಲುವಷ್ಟು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ರಟ್ಟಿಯಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು ಆ ಧ್ವಜದ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸಿದರು. ಭಾರತ ಮಾತೆಯು ತನ್ನ ಸತ್ತು ತ್ರನ ಈ ಮಾತೃಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ದೇಶಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದಳು! ಧ್ವಜವಂದನೆ ಅತ್ಯಂತ ವೀರಶ್ರೀ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಡಾ. ಟೋಳರ ವೀರಶ್ರೀ ಮತ್ತು ಕೆಚ್ಚು ಹಾಗೂ ದೇಶಭಕ್ತಿಗಳು ಅವರ್ಣನೀಯವಾಗಿದ್ದವು. ಇಂದಿಗೂ ಅವರು ಬೋರಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.

ರಾವಪಾಂಡೆಗೆ ಶ್ರೀ. ಅಡರ ಬುದ್ಧಿಮಾತು.

ಅಕ್ಕತಂಗೇರಹಾಳದ ಓರ್ವ ಹೊರಾಟಗಾರರು ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಅವಧಿ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಡಲು ಕಿಲೆ ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವಜವಂದನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಆಗ ಧ್ವಜದ ಬಳಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಾರತದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದರು. ಆ ಜೇಲಿನ ಜಮಾದಾರ ರಾವಪಾಂಡೆ ಎಂಬವನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಬೂಟಗಾಲಿನಿಂದ ಒರಿಸ ಹತ್ತಿದನು, ಆಗ ಮುದಗೋಡದ ಪೂಜೇರಿ ಎಂಬ ಹುಡುಗನು ಟಿಣ್ಣನೆ ಜಿಗಿದು ರಾವಪಾಂಡೆಯ ಕಪಾಳಿಗೆ ಎರಡೇಟು